

AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR
SZABADALMI TÁRÁNAK TÁJÉKOZTATÓ MUNKÁJA.

A szabadalmi leírások tanulmányozásának is igen fontos szerepe van a műszaki fejlesztésben. Ezekből ugyanis tájékozódást nyerhetünk az egyes szakterületek legújabb fejlődési irányzatairól, ötleteket szerezhethetünk új megoldásokra, új technológiákra, elkerülhetünk esetleges felesleges kutatómunkákat stb. Ötleteket kaphatunk arra nézve is, hogy milyen szabadalmazott találmányok volnának egy-egy iparágban, üzemben - sajátosságaink figyelembevételével - bevezethetők a licenc megszerzése útján. Végül, de nem utolsósorban, fontos a gyűjteményünk az újdonságvizsgálat szempontjából, mert szabadalmi törvényünk értelmében csak a "haladást jelentő" találmányok szabadalmazhatók.

Az OMK-hoz az un. Uniós Egyezmény értelmében - a magyar szabadalmi leírások megküldése ellenében - 16 államból érkezik anyag. Az állomány jelenleg közel 5,3 millió szabadalmi leírás. Ennek az anyagnak a begyűjtése, feldolgozása, rendszerezése és az olvasók rendelkezésére bocsátása a Szabadalmi Társ feladata.

A szabadalmi anyag szerepének fenti összefoglalásából is kitűnik, hogy a kutatás általában témák szerint történik, és ezért a tájékoztatásnak is ehhez kell igazodnia. Hangsúlyozzuk, hogy e rövid cikk keretében lényegében csak az un. könyvtári tájékoztatásról lesz szó, mert a dokumentációs feltáró és tájékoztató munka problémái egyrészt igen sokrétűek, és külön tanulmányt igényelnének, másrészt, amint látni fogjuk, ennek nálunk még csak csirái vannak meg.

A hatalmas anyagban való eligazodás elősegítését szolgálja első lépésként az, hogy a szabadalmi leírásokat országonként felfektetett un. lajstromkönyvekbe vezetjük be, amelyeknek segítségével bármely lajstromszám alapján keresett szabadalmi leírás osztálya egyszerűen megállapítható. T. i. a lajstromszám mellé bevezetjük az osztályozási jelzetet is. A

szabadalmi leírásokat az országokénti elkülönítés mellett, osztályszerinti rendben, dobozokban tároljuk. A szabadalmi leírásokat ugyanis minden ország osztályokba, alosztályokba, csoportokba sorolja. Sajnos, egészen a legutóbbi évekig az egyes országok más és más osztályozási rendszert használtak, csak kevés olyan ország volt és van, amelyeknek osztályozási rendszere azonos, ill. csaknem megegyező.

Az osztályozási rendszerekben való eligazodás végett a magyarokon kívül az alábbi szabadalmi osztálymutatók vannak: angol, cseh, francia, holland, német, olasz, osztrák, svájci, USA-beli és nemzetközi; továbbá egy német-svájci összehasonlító mutató. Sikerült beszerezni ezenkívül a NDK-ban készült összehasonlító osztálymutatót, amely a német osztályokból, ill. az ezeken belüli fontosabb fogalmakból kiindulva tartalmazza az osztrák, a svájci, az ausztráliai és az USA-beli osztályok megfelelőit. Tervbe vettük ennek a nemzetközi osztályok megfelelőivel való kiegészítését, és ezzel ez az összehasonlító mutató nagymértékben elő fogja segíteni a kutatás munkáját.

A tájékoztatást az osztálymutatókon kívül azok a Szabadalmi közlönyök is megkönnyítik, amelyeket az egyes országok szabadalmi hivatalai adnak ki. Ezekben a heti, kétheti vagy havi közlönyökben található rendszerint szabadalmi jogi jogegységi határozatok, közlik a bejelentéseket, a megadott szabadalmak címét, közlik továbbá betűrendben a bejelentők nevét, és rendszerint lajstromszám, valamint osztályok szerint is felsorolják a megadott szabadalmakat. Tartalmazzák a védjegyekre és mintaoltalmakra vonatkozó anyagot is.

A tájékozódásnak és az anyag tanulmányozásának megkönnyítését szolgálják a szabadalmakat teljes számban kivonatoló lapok. Az OMK-nak járó legfontosabb ilyen lapok az USA-beli Official Gazette, angol Abridgements of Specifications, a szovjet Bjulleten Izobretenij és a nyugatnémet Auszüge aus den Patentschriften. Ezek a lapok megadják az összes, a megjelenés időszakában megadott szabadalmi leírások kivonatait.

A fentiekben nagyon tömören és vázlatosan ismertettük a Szabadalmi Társaság könyvtári tájékoztatásának eszközeit. A dokumentációs feltáró, illetőleg tájékoztató munka a szabadalmak terén még sajnos nagyon kezdetleges, és csak nyomai mutatkoznak. Így az OMK műszaki lapszemléi a terjedelem adta lehetőségeken belül a legfontosabb USA-beli és német szabadalmak szemelvényeit közre adja. A témafigyelőszolgálat az egyes folyóiratokban közölt szabadalmi kivonatokat adott esetben feldolgozza, és végül az irodalomkutatások során szakirodalmi forrásként a szabadalmi anyagot is felhasználják.

Kiss Ferenc